

Szépirodalom és napi sajtó.

Képmutató korunkban is találkozunk egy-egy bátor ember, a ki megmondja az igazságot félelem nélkül, nem biceget alázatos meghunyászkodással mindenre helyeslően s attól a közmondástól sem tart, hogy: Szólj igazat, betörik a fejed. Ilyen férfiú Szabó Endre, az „*Ústökös*“ szerkesztője, mostanság a leghívatottabb satirikus író, a ki azonban a helyhez mérten, a honnan szolt, mint a Petőfi-társaság titkára, a társaság nagygyűlésén, nem rejtett célzatokban, hanem teljes nyíltsággal jelentette ki, hogy *a magyar szépirodalomnak legnagyobb ellensége a magyar napi sajtó*. Természetesen a napi sajtó ilyen nyilatkozatra felzúdult s ép az ellenkező mellett bizonykodott, hogy t. i. inkább ő szerez a szépirodalomnak előfizetőket. A dolog így áll, hogy 1) a napi sajtó eredeti rendeltetésén nagyon is túlterjeszkedett, midőn a szépirodalomba is mélyen bele vágott; 2) hogy nem a hazai szépirodalmat műveli első sorban, hanem az idegen idegizgató regényirodalmat. Az első korántsem volna baj, legalább a hazai szerzők műveinek megjelenése könnyebbé és olcsóságuk által elterjedésük nagyobbá válnék, míg így idegen s nem mindig épen kiváló művekkel traktálják az olvasóközönséget s rontják ízlését. Egy sokszor két kötetes tárcza-regény, mely különnyomatban jelenik meg, potom árért kapható, míg eredeti regényeink meglehetősen borsos árúak s a közönség, mely csak olvasni s olvasás által szórakozni akar, természetesen amazokat veszi. S ebben aztán az írók és kiadók is bűnösök. Az író, ha maga adja ki munkáját, nem egyszerű de izléses, hanem pazar és sokszor nem épen izléses alakban bocsátja ki azt, a mihez mérten az ár is nagy; a kiadó pedig csak elismert írók művei kiadására vállalkozván, az író nevéhez s nem művéhez, nem az adott honoráriumhoz szabja a művek árát; fő törekvése jó üzletet csinálni s kiadványából lehető nagy hasznot húzni.

De térjünk vissza tárgyunkhoz. A napi sajtónak egyáltalán nem feladata a szépirodalom művelése; nem, különösen napjainkban, midőn a virágzó irodalom amugy is, az olvasóközönség számára mértén elég szépirodalmi lappal bír s talán többel is, mint kellene. S ez különösen akkor ötlük szemünkbe, ha figyelembe vesszük, hogy míg német, angol, francia folyóiratok nagy számmal özönlenek be Magyarországra, addig magyar folyóirat egy-két példányon kívül nem csak a haza szűk korlátait át nem lépi, de még, magyar nemzetiségi viszonyainknál

megva, a hazában sem számítat általános kelendősegre; ne is vegyük figyelembe azt, hogy hány tehető magyar család van, mely német vagy francia lapot járát ugyan a német szó, francia szó kedvéért, de magyar szépirodalmi lapot szükségesnek nem tart. A szépirodalmi lapok e mostoha helyzetében vegyük most azt hozzá, hogy a tisztelt magyar közönség 3—4—6 krajczárért naponként kap egy újságlapot, a melyben sok érdekes hír, mindenféle pletyka s a világ folyásáról légből dobott nagyhangú frázisok mellett még egy, esetleg két darab regényt is kap s felesigázott figyelemmel lesi a következő számot, mohó kíváncsisággal falva a betűket, melyek egy bűn történetét, képtelen gonosztevők, lehetetlen angol missek és lordok, francia madame-ok és messieurs-k idegesen rángatózó jellemtelen jellemek sorsában tünnetik föl. S mikor a nagy közönség csak a napi lapokat és a napi lapokban csak a francia és angol regényeket olvassa, arra a meggyőződésre jut, hogy hiszen nincs is, nem is lehet nemzeti szépirodalom; nincsenek, nem is lehetnek íróink, mert máskülönben csak nem közölnének idegen regényeket azok a lapjaink, a melyek a „nemzetiség“, a „magyar állameszme“, a „nemzeti geniusz“ jelszavait hangoztatják derűre-borúra. Ha a közönség így okoskodnék, bizonyára csak a következtetést vonná le azon jelenségekből, a melyeket a napi sajtó a szépirodalom terén létre hoz. Azt mondják napi lapjaink, hogy eredeti íróktól azért nem közölhetnek regényeket, mert azok nem tudnak úgy írni, mint az idegenek? Hát ha a szomszéd földje kövér, a magunké sovány, segítünk azzal a dolgon, ha amatt műveljük, a mienket pedig elhanyagoljuk?! Soha ilyen okoskodást! Aztán nem igaz az, hogy a mi íróink között nincsenek, a kik úgy nem tudnának írni, mint az idegenek, vagy legalább sok oly idegen, a kinek nevét a magyar közönség a fordítás révén sem tudhatja meg s regényt olvas, a melynek sem eredeti szerzőjét, sem fordítóját nem ismeri. Bizony olyan bűnügyi izgalmas regényeket, mint néha lehet olvasni a napilapok hasábjain, írt nálunk még Hang Ferencz is s annak a regényei legalább magyar földön teremtek s a magyar törvényszéki csarnokokban lejátszódott történeteket adtak elő. Már ilyenek miatti semmi szükség külföldre menni s onnan hozni a „kitűző“, meg „remek“ portékát.

Meggyőződésünk, hogy a napi sajtó nem cselekszik helyesen. Ha már a tárcza-regényekről nem akar lemondani, irasson regényeket magyar írókkal s így működjek közre szépirodalmunk emelésére; vagy pedig hagyja

a regényeket teljesen a szépirodalmi folyóiratoknak. Politika, társadalom, a köznapi élet kérdései és eseményei elég anyagot szolgáltatnak a feldolgozásra s ezen a téren nemzeti szellemtől lelkesítve fog megfelelni a magyar napi sajtó általános és különös nemzeti hivatásának és feladatának és így fog egyuttal „európai magas színvonalra“ is felemelkedni.

Korunkban érvényesül mindenütt a munkafelosztás elve: a tudomány és irodalom terén szaktársulatok és folyóiratok keletkeznek, vajjon csak a nemzeti szépirodalom legyen e az, mely mostoha sorsban részesüljön, sőt legnagyobb ellenségét az idegen regények terjesztésében munkálkodó magyar napi sajtóban lássa? Ez lehetetlen! A napi sajtó emberei, bármily zokon vegyék is a támadásokat, be fogják látni, be kell látniok, hogy eddig rossz uton haladtak s a nemzeti geniuszt nemcsak szóval hirdetik, hanem megvalósítani is iparkodnak a nemzeti szépirodalom előmozdítása által. A kiadók is áldozzanak ne csak a maguk bálványának, hanem a nemzeti geniusznak is.